

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuntalain muuttamisesta ja kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kuntalakea muutettaisiin siten, että kunnallisten toimielinten kokouksiin olisi mahdollista osallistua myös videoneuvotteluyhteyden avulla. Laissa säädettäisiin yleisesti osallistumismahdollisuudesta videoneuvotteluteitse. Kunta määräisi hallintosäännössään, antaako se mahdollisuuden osallistua kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla ja miten tämä on mahdollista. Jos kunta mahdollistaisi osallistumisen videoneuvotteluyhteyden avulla, kunnalla olisi lain perusteella velvollisuus huolehtia siitä, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.

Käytettävältä videoneuvotteluyhteydeltä tai muulta soveltuvalta tekniseltä tiedonvälitystavalta edellytettäisiin, että kokoukseen osallistuvilla olisi puhe- ja näköyhteys keskenään.

Kunta voisi hallintosäännössään määrätä, mihin toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla voisi osallistua. Kunnan tulisi hallintosäännössään määrätä myös ne tilat, joista toimielimen kokoukseen voisi osallistua. Kunnan tähän tarkoitukseen osoittamien tilojen tulisi olla sellaisia, joissa käytettävän teknisen yhteyden salauksesta ja läsnä olevista henkilöistä voidaan varmistua. Kunta voisi erityisistä syistä sallia kokouksiin osallistumisen myös toimielimen jäsenen itsensä valitsemasta paikasta kuten kotoa käsin. Kokouksiin, joissa käsitellään lain mukaan salassa pidettäviä asioita, voisi kuitenkin osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla

ainoastaan kunnan osoittamista edellä mainitut vaatimukset täyttävistä tiloista.

Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin tulisi olla läsnä varsinaisella kokouspaikalla. Kokouksen puheenjohtajalla olisi velvollisuus huolehtia, että videoneuvotteluyhteyden avulla osallistuva henkilö voi seurata ja osallistua toimielimen kokoukseen koko kokouksen ajan. Hänen olisi keskeytettävä toimielimen kokous välittömästi, jos käytettävä videoneuvotteluyhteys katkeaa.

Julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi yleisöllä tulisi olla mahdollisuus seurata toimielimen julkista kokousta varsinaisella kokouspaikalla myös siltä osin, kuin kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Jos kunnassa mahdollistettaisiin toimielimen jäsenen osallistuminen julkiseen kokoukseen videoneuvotteluteitse kunnan osoittamista tiloista, kunta voisi päättää, että yleisölle tarjotaan myös vastaava mahdollisuus seurata toimielimen kokousta.

Vaali voitaisiin toimittaa suljetuin lipuin toimielimen jäsenen osallistuessa kokoukseen videoneuvotteluteitse vain, jos vaalilaisuus on turvattu.

Lisäksi kuntalaissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta lähettää valtuuston kokouskutsu sähköisesti, jos kunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Muiden toimielinten kokouskutsun toimittamisesta sähköisesti kunta voi määrätä hallintosäännössään.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Kunnallisten toimielinten kokoukset ja päätöksenteko- ja kokousmenettely.....	3
Kokousten julkisuus ja salassapidettävät asiat.....	4
Teknisten apuvälineiden käyttämistä koskeva muu lainsäädäntö.....	6
Teknisten apuvälineiden käyttämistä koskevat kehittämishankkeet.....	8
1.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	10
1.3 Nykytilan arviointi.....	10
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	11
2.1 Tavoitteet.....	11
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	12
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	13
4 ASIAN VALMISTELU.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 1.1 Kuntalaki.....	17
1.2 Laki kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	20
2 VOIMAANTULO.....	20
LAKIEHDOTUKSET.....	21
1. Laki kuntalain muuttamisesta.....	21
2. Laki kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	24
LIITE.....	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
Laki kuntalain muuttamisesta.....	25

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Kunnallisten toimielinten kokoukset ja päätöksenteko- ja kokousmenettely

Kunnallisten toimielinten kokouksista ja niissä noudatettavasta kokousmenettelystä säädetään kuntalaissa (365/1995). Lisäksi kokousmenettelystä määrätään valtuuston hyväksymässä valtuuston työjärjestyksessä ja kunnan hallintosäännössä.

Kunnallisia toimielimiä ovat kuntalain 17 §:n mukaan valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat sekä kuntalain 86 §:n viittaussäännöksen mukaan kuntayhtymän vastaavat toimielimet.

Kuntalain 15 §:n mukaan valtuuston työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutettujen kutsumisesta, valtuustoaloitteen käsittelystä sekä valtuustoryhmistä. Kuntalain 50 §:n mukaan valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä määrätään muun muassa toimielinten kokoontumisesta, toimielimen puheenjohtajan tehtävistä, kunnanhallituksen edustajan, kunnanjohtajan sekä muiden kuin toimielinten jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta.

Kuntalain 54 §:ssä säädetään valtuuston kokouksen koollekutsumisesta ja kokouskutsusta. Valtuuston puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa kokouksesta on annettava yleisesti tieto kunnan ilmoituksien julkaisusta päättämällä tavalla. Muiden toimielinten kuin valtuuston koollekutsumisesta ja kokouskutsusta ei säädetä kuntalaissa, vaan tästä määrätään kunnan hallintosäännössä.

Suomen Kuntaliiton laatiman mallihallintosäännön (jäljempänä *mallihallintosääntö*) mukaan toimielin päättää kokousajasta ja -paikasta. Kokouksen puheenjohtajalla tai hänen estyneenä olleensa varapuheenjohtajalla on oikeus kutsua kokous koolle. Kokous-

kutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kuntien hallintosäännöt noudattelevat suurimmaksi osaksi mallihallintosääntöä.

Mallihallintosäännön mukaan kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus, toimielimen päättämällä tavalla. Kokouskutsu on tullut lähettää postitse. Joissain kunnissa on sovittu yksittäisten toimielinten jäsenten kanssa, että kokouskutsun on voinut lähettää sähköisesti. Pääosin kokouskutsut lähetetään edelleen postitse.

Kuntalain 58 §:n mukaan valtuusto on päätösvaltainen, jos vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä. Muu toimielin on päätösvaltainen, jos enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Kuntalain ja mallihallintosäännön lähtökohtana on, että kunnallisten toimielinten kokoukset pidetään yhdessä paikassa, jossa kaikkien osallistujien tulee olla paikalla. Kokouksiin ei voi osallistua videoneuvotteluyhteyden kautta. Jos henkilöllä on este tai hän on estynyt osallistumaan kokoukseen, kokoukseen on kutsuttava hänen varajäsenensä. Varavaltuutettujen sijaantulojärjestys valtuutetun estyessä määräytyy kunnallisvaalituloksen perusteella. Muiden toimielinten jäsenten varajäsenet ovat kuntalain 18 §:n mukaan henkilökohtaisia.

Kuntalain 55 §:n mukaan valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja jonka kunnanhallitus on valmistellut eli laatinut ehdotuksen valtuuston päätettäväksi. Valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, jos asia on kiireellinen. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta on tehtävä yksimielisenä. Muiden toimielinten osalta asiasta määrätään hallintosäännössä. Mallihallintosäännön mukaan muu toimielin voi päättää ottaa käsiteltäväksi sellaisenkin asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa. Tämä päätös voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä. Käytännössä muiden toimielinten kokouksien asialistalle voi tulla useinkin käsiteltäväksi asioita, joita ei ole mainittu kokouskutsussa (ylimääräiset asiat).

Valtuuston kokouksiin ylimääräisiä asioita tulee harvemmin.

Mallihallintosäännön mukaan valtuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanhallituksen kokouksissa ja muun toimielimen kokouksessa kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla. Lisäksi toimielin voi päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta. Suomen Kuntaliiton laatiman valtuuston mallityöjärjestyksen (jäljempänä *mallityöjärjestys*) mukaan kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan olisi oltava pääsääntöisesti läsnä valtuuston kokouksissa ja kunnanhallituksen jäsenillä on niissä läsnäolo-oikeus. Edellä mainituilla henkilöillä on oikeus ottaa myös osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen.

Mallihallintosäännön mukaan esityslista on lähetettävä mahdollisuuksien mukaan kokouksutun yhteydessä. Mallityöjärjestyksen mukaan valtuuston kokouksen esityslista on lähetettävä kokouksutun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä.

Mallihallintosäännön mukaan asiat päätetään toimielimen kokouksissa viranhaltijan esittelystä esittelijän ehdotuksen ollessa käsitteilyn pohjana (pohjaehdotus). Esittelystä määrätään johtosäännöllä tai erillisellä päätöksellä. Mallihallintosäännön mukaan toimielin voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman esittelijän pohjaehdotusta.

Mallityöjärjestyksen mukaan asia esittelyn jälkeen asiasta on varattava tilaisuus keskustella. Puheenvuorot on pyydettyä selvästi havaittavalla tavalla tai toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö. Puheenvuorot on annettava pyydettyssä järjestyksessä mutta puheenjohtaja voi poiketa järjestyksestä muun muassa ryhmäpuheenvuoron, kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan sekä repliikki- ja kannatuspuheenvuoron osalta. Puheenvuoron saaneen on puhuttava paikaltaan tai puhujakorokkeelta.

Keskustelussa tehtyä ehdotusta on kannatettava, jotta se otettaisiin mukaan äänestykseen. Vaaleissa ehdotusta ei tarvitse kannattaa, vaan vaaleissa voi äänestää kaikkia esillä olleita nimiä.

Päätöksentekomenettelyistä eli äänestyksestä ja vaalimenettelystä säädetään kuntalain 59 ja 60 §:ssä sekä tarkemmin kunnan hallintosäännössä ja valtuuston osalta työjärjestyksessä. Äänestysmenettely on aina avoin, mutta henkilövalintaa koskeva enemmistövaali on vaadittaessa sekä suhteellinen vaali aina toimitettava suljetuin lipuin. Suljetussa lippuvaalissa henkilön kanta jää vaalisalaisuudeksi. Käytännössä suljettujen lippuvaalien käyttäminen vaihtelee kunnittain. Suljettuna lippuvaalina toteutetaan yleensä vaalikauden alussa valittavia toimielinten jäsenten vaaleja ja henkilöstövalintoja koskevia vaaleja silloin, kun valinta ei ole yksimielinen.

Kuntalain 15 b §:ssä säädetään valtuustoryhmistä. Valtuustoryhmä ei ole kunnan toimielin. Valtuutetut voivat perustaa valtuustotyöskentelyä varten valtuustoryhmiä. Kunta voi tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla ryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus.

Kokousten julkisuus ja salassapidettävät asiat

Kuntalain 57 §:n mukaan valtuuston kokoukset ovat pääsääntöisesti julkisia ja muiden toimielinten kokoukset puolestaan pääsääntöisesti suljettuja. Salassa pidettävät asiat on käsiteltävä valtuustossakin suljetuin ovin eli sellaisessa tilassa, jossa voidaan varmistaa, etteivät muut kuin puhe- ja läsnäolo-oikeutetut henkilöt voi olla käsitelyssä läsnä. Lisäksi valtuusto voi päättää käsitellä muunkin asian suljetuin ovin, jos tähän on painavia syitä. Tällöin valtuuston suljetussa istunnossa esitetyt ja siinä käydyssä keskustelussa laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, vain jos lain perusteella asiat ovat salassa pidettäviä.

Muut toimielimet voivat päättää pitää kokoukset julkisina siltä osin kuin toimielimessä ei käsitellä lain perusteella salassa pidettäviä asioita. Käytännössä muiden toimielinten kuin valtuuston kokoukset pidetään suljetuin ovin.

Kokouksien julkisuuden on katsottu asettavan myös edellytyksiä kokouspaikalle. Kokouspaikan tulee olla sellainen, että yleisöllä on mahdollisuus päästä seuraamaan kokousta.

Salassapidettävää asiaa voidaan käsitellä vain suljetuin ovin. Salassapito on kytketty laissa, lähinnä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 24 §:ssä, säädettäviin salassapitoperusteisiin. Muita salassapitoa koskevia säännöksiä sisältyy muun muassa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin (812/2000).

Salassapidettävät asiat jaetaan julkisuuslain 17 §:n 2 momentissa kolmeen luokkaan:

1) ehdottomasti salassa pidettäviin asioihin, joiden salassapito on riippumaton asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista (ehdoton salassapito),

2) asioihin, jotka ovat julkisia paitsi, jos niiden julkisuus aiheuttaisi vahinkoa (julkisuusolettama) ja

3) asioihin, jotka ovat salassapidettäviä paitsi, jos olisi ilmeistä, ettei tiedon antamisesta syntyisi vahinkoa (salassapitoolettama).

Edellä mainitussa julkisuuslain 24 §:n 1 momentissa salassapidettäviksi säädetyistä asioista kuntien toimielinkäsittelyn kannalta tärkeimmiksi voidaan katsoa seuraavat:

- sosiaalihuollon asiakasta sekä tämän saamaa etuutta tai tukitoimea taikka sosiaalihuollon palvelua taikka henkilön terveydentilaa, vammaisuutta taikka hänen saamaansa terveydenhuollon tai kuntoutuksen palvelua tai henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevat tiedot (ehdoton salassapito),

- henkilön vuosituloja tai kokonaisvarallisuutta taikka tuen tai etuuden perusteena olevia tuloja ja varallisuutta koskevat tiedot taikka tiedot, jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa (ehdoton salassapito),

- oppilashuoltoa ja oppilaan opetuksesta vapauttamista koskevat asiat, oppilaan ja kokelelan koesuoritukset sekä sellaiset oppilaitoksen antamat todistukset ja muut asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja (ehdoton salassapito),

- asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän

valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista (ehdoton salassapito),

- henkilön poliittista vakaumusta tai henkilön yksityiselämän piirissä esittämiä mielipiteitä koskevat asiat taikka henkilön elintapa- ja osallistumista yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksia, perhe-elämää tai muita niihin verrattavia henkilökohtaisia oloja koskevat asiat, ei kuitenkaan asiat, jotka koskevat henkilön toimimista poliittisessa tai muussa luottamustehtävässä tai henkilön ehdokkuutta sellaiseen tehtävään tai poliittisen puolueen perustamiseen ja rekisteröintiin tai valitsijayhdistyksen perustamiseen vaaleja varten (ehdoton salassapito),

- kunnan liike- tai ammattisalaisuutta koskevat asiat (ehdoton salassapito), samoin kuin sellaiset asiat, jotka koskevat tietoja muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi mainituille yhteisöille, laitoksille tai säätiöille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toimintaa harjoittavan parempaan kilpailuusemaan tai heikentäisi kunnan mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin tai sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin (julkisuusolettama),

- yksityistä liike- tai ammattisalaisuutta koskevat asiat (ehdoton salassapito), samoin kuin sellaiset asiat, joissa käsitellään tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista (julkisuusolettama),

- kanteluasiat ennen asian ratkaisua, jos tiedon antaminen niistä vaikeuttaisi asian selvittämistä tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä asiaan osalliselle (julkisuusolettama),

- asiat, jotka koskevat viranomaisen tehtäväksi säädettyä tarkastusta tai muuta valvontatoimeen liittyvää seikkaa, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa

syitä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle (julkisuusolettama),

- asiat, jotka koskevat kunnan työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena laatimia tai saamia tietoja, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin julkisyhteisön etua työnantajana (julkisuusolettama),

- asiat, jotka koskevat viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten laatimia ja hankkimia asiakirjoja, jos tiedon antaminen asiakirjasta olisi vastoin kunnan etua oikeudenkäynnissä (julkisuusolettama).

Salassapidettäviä asioita käsitellään erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavissa lautakunnissa, jossa käsitellään usein arkaluonteisia henkilötietoja, kuten henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia ja henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia. Lisäksi salassapidettäviä asioita voi määrällisesti olla paljon opetustoimesta vastaavissa toimielimissä. Muut toimielimet käsittelevät varsin harvoin salassapidettäviä asioita.

Luottamushenkilöllä sekä toimielimen kokouksessa läsnäolo-oikeutetulla viranomaisen palveluksessa olevalla henkilöllä on vaihtolovelvollisuus salassa pidettävistä asioista. Salassapidettävän asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat ovat myös salaisia siltä osin, kuin niistä käy ilmi salassapidettäviä asioita (asiakirjasalaisuus). Henkilö ei saa myöskään käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi (hyväksikäyttökielto).

Käytännössä kunnissa on salassa pidettävien asioiden käsittelyä varten laadittu oma esityslistansa, johon on tehty salassapitomerkinnät. Suomen Kuntaliitto on suositellut, että salassa pidettäviä asioita koskevat asiakirjat kerättäisiin kokouksen päätyttyä osallistujilta, jolloin salassa pidettävät asiakirjat voitaisiin säilyttää ja hävittää asianmukaisesti.

Julkisuuslaissa säädetyn hyvän tiedonhallintatavan perusteella kunta vastaa siitä, että kunnassa huolehditaan asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta sekä eheydestä. Kun-

nan tulee muun muassa selvittää tietojärjestelmien käyttöönottoa sekä hallinnollisia ja lainsäädännöllisiä uudistuksia valmisteltaessa suunniteltujen toimenpiteiden vaikutus asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon ja suojaan sekä tietojen laatuun. Kunnan tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tietoon liittyvien oikeuksien ja tiedon laadun turvaamiseksi sekä asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen suojan järjestämiseksi. Kunnan on otettava huomioon suunnitellessaan ja toteuttaessaan asiakirja- ja tietohallintoansa muun muassa tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkatekijät ja tietoturvalisustoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

Teknisten apuvälineiden käyttämistä koskeva muu lainsäädäntö

Osakeyhtiölaki ja osuuskuntalaki. Osakeyhtiölaissa (624/2006) säädetään kokoukseen osallistumisesta teknisten apuvälineiden avulla. Kyseiset säännökset sisältyivät jo edelliseen osakeyhtiölakiin (734/1978), johon ne lisättiin vuoden 2001 alussa voimaan tulleella lailla osakeyhtiölain muuttamisesta (1158/2000). Myös vuoden 2002 alusta voimaan tulleessa osuuskuntalaissa (1488/2001) säädetään asiallisesti lähes osakeyhtiölakia vastaavasti kokoukseen osallistumisesta teknisten apuvälineiden avulla. Oikeusministeriön asettama Yhdistyslain tarkistamisyöryhmä esitti kesäkuussa 2008 antamassaan mietinnössä (Työryhmämietintö 2008:3) vastaavien säännösten lisäämistä yhdistyslakiin (503/1989).

Osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa edellytetään, että yhtiön tai osuuskunnan on aina järjestettävä myös perinteinen yhtiökokous tai osuuskunnan kokous. Tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla osallistuminen kokoukseen on siten tavanomaisen kokoontumisen lisäksi tarjottu osallistumismuoto. Yhtiökokoukseen tai osuuskunnan kokoukseen voidaan osallistua myös teknisen apuvälineen avulla, jos yhtiöjärjestyksessä tai osuuskunnan säännöissä niin määrätään taikka yhtiön tai osuuskunnan hallitus on niin päättänyt. Edellytyksenä osallistumiselle teknisen apuvälineen avulla on, että osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää tavallisessa yhtiö-

osuuskunnan kokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla (osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 2 momentti, osuuskuntalain 4 luvun 9 §:n 2 momentti).

Uutta osakeyhtiölainsäädäntöä koskevan hallituksen esityksen (HE 109/2005 vp) perustelujen mukaan teknisen apuvälineen avulla yhtiökokoukseen osallistumisen esteenä ei ole se, etteivät osakkeenomistajat voi apuvälineen välityksellä käyttää täysimääräisesti puhevaltaansa, jolla yhtiöoikeudessa tarkoitetaan esimerkiksi kysely- tai puheoikeutta. Osakkeenomistajilla on aina mahdollisuus osallistua kokoukseen henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä, joten puheoikeuden rajoittamista ei voida pitää periaatteellisesti ongelmallisena. Osuuskuntalakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja koskevan hallituksen esityksen (HE 176/2001 vp) perusteissa todetaan edellä mainitun lisäksi, että olennaista on, että osuuskunnan jäsen voi teknisten apuvälineiden avulla osallistua luotettavalla tavalla järjestettyyn äänestykseen. Säännöksessä tarkoitettu tekninen apuväline voi olla reaaliaikainen kuva- ja ääniyhteys, jollaista on jo aiemmin käytetty kokouspaikalla eri saleissa olevien jäsenten osallistumismuotona. Apuväline voi olla myös postiäänestys ja tietoverkkoyhteys, mikäli edellä mainitut edellytykset täyttyvät.

Osuuskuntalakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja koskevan hallituksen esityksen perusteissa otetaan kantaa myös niihin tilanteisiin, joissa teknisissä järjestelyissä esiintyy häiriöitä. Osa häiriöistä voidaan mahdollisesti selvittää esimerkiksi keskeyttämällä kokouskorjausten edellyttämäksi ajaksi. On kuitenkin mahdollista, että osa osuuskunnan jäsenistä jää häiriön takia vaille mahdollisuutta osallistua kokoukseen. Tällaisten häiriöiden merkitys kokouksen päätösten pätevyydelle jää hallituksen esityksen mukaan tapauskohtaisesti ratkaistavaksi yhteisöläinsäädännön ja oikeuskäytännössä muotoutuneiden periaatteiden mukaisesti. Vain vähäisen jäsenjoukon jäädessä vaille osallistumismahdollisuutta on mahdollista, että virheen ei katsota vaikuttaneen päätöksen sisältöön niin olennaisesti, ettei sitä voida pitää pätevänä.

Oikeudenkäymiskaari, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettu laki ja pakkokeinolaki. Videoneuvottelukniikan käyt-

täminen oikeudenkäynneissä on ollut mahdollista vuodesta 2003 lähtien. Teknisten apuvälineiden avulla tapahtuvasta todistelusta säädetään oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvun 34 a §:ssä, joka koskee kaikkia yleisissä tuomioistuimissa tapahtuvia oikeudenkäynntejä. Kyseisen pykälän mukaan todistajaa, muuta todistelutarkoituksessa kuuluttavaa henkilöä tai asianomistajaa voidaan tietyn edellytyksin kuulla pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi. Jos kuultavan kertomuksen uskottavuutta voidaan arvioida luotettavasti ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan tai jos kuultava ei esimerkiksi sairauden vuoksi voi saapua pääkäsittelyyn, kuulusteleminen voi tapahtua myös puhelimitse. Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Lisäksi oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 15 d §:n ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) mukaan valmisteluistunto voidaan pitää myös puhelimitse tai käyttäen muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään, jos se on istunnossa käsiteltävien kysymysten laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Videoneuvottelua voidaan käyttää myös käsiteltäessä pidettynä olevan henkilön vangitsemista tai vangitsemisen jatkamista. Vangittavaksi vaaditun kuuleminen voi pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 15 §:n 2 momentin mukaan tapahtua vangittavaksi vaaditun olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Mainitun luvun 21 §:n ja 22 §:n mukaan vastaavalla tavalla voidaan kuulla vangittua henkilöä.

Vaalilaki. Vaalilakiin (714/1998) lisättiin vuoden 2007 alusta voimaan tulleella vaalilain muuttamisesta annetulla lailla (880/2006) sähköistä äänestämistä koskevat säännökset (6 a luku). Laki on luonteeltaan kokeilulaki, joka on väliaikaisesti voimassa vuoden 2008 loppuun. Kyseisiä säännöksiä sovelletaan vuonna 2008 toimitettavissa kun-

nallisvaaleissa Kauniaisten, Karkkilan ja Vihdin kunnissa, joiden äänioikeutetuilla on mahdollisuus äänestää sähköisesti mainittujen kuntien yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja vaalipäivän äänestyspaikoissa. Sähköinen äänestys on vaihtoehto äänestyslipulla tapahtuvalle äänestykselle, sillä äänestäjä voi halutessaan aina äänestää äänestyslipulla. Kokemusten karttuessa sääntely on suunniteltu ulotettavaksi vaiheittain koko maahan.

Ennakoäänestyspaikassa tai vaalipäivän äänestyspaikassa tulee sähköistä äänestämistä varten olla käytettävissä äänioikeusrekisteri ja sähköinen äänestysjärjestelmä sekä niiden käyttämiseksi tarvittava laitteisto (vaalilain 83 a §:n 1 momentti). Vaalilain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 14/2006 vp) perustelujen mukaan sähköinen äänestysjärjestelmä on osa oikeusministeriön vaalitietojärjestelmää. Äänestysjärjestelmä sisältää keskitetyn sähköisen vaaliurnan, jonne äänestyspaikassa tai ennakoäänestyksessä annetut äänet kirjautuvat salattuina siten, ettei äänen antajaa ja äänen sisältöä voida keskenään yhdistää. Äänestysjärjestelmä on myös suojattu siten, ettei kukaan ulkopuolinen voi poistaa, lisätä tai muuttaa vaaliurnassa olevia ääniä.

Vaalilain 83 b §:n mukaan äänioikeutetun, joka haluaa äänestää sähköisesti, on ilmoitettava ennakoäänestyspaikassa tai vaalipäivän äänestyspaikassa vaalitoimitsijalle tai vaalilautakunnalle sekä esitettävä selvitys henkilöllisyydestään (mainitun pykälän 1 momentti). Vaalitoimitsija tai vaalilautakunnan jäsen hakee äänioikeusrekisteristä äänestäjän tiedot ja hyväksyy äänioikeuden käytettäväksi sähköisesti sekä laatii ja antaa äänestäjälle sähköisen äänestyskortin (2 momentti). Äänestäjä äänestää sähköisen äänestysjärjestelmän avulla äänestyskopissa tai muutoin vaalisalaisuuden turvaavalla tavalla:

1) tunnistautumalla järjestelmään sähköisen äänestyskortin avulla;

2) merkitsemällä näyttörudulle ehdokkaan numeron tai valitsemalla ruudulta vaihtoehdon, jonka mukaan hän käyttää äänioikeuttaan antamatta ääntään kenellekään asetetuista ehdokkaista; ja

3) vahvistamalla valintansa (3 momentti).

Vaalilain 83 c §:n 1 momentin mukaan sen jälkeen, kun äänestäjä on vahvistanut valin-

tansa, äänioikeusrekisteriin kirjautuu merkintä siitä, milloin ja missä hän on käyttänyt äänioikeutensa. Samalla äänestäjän antama ääni ja henkilötunnus kirjautuvat oikeusministeriön sähköiseen vaaliurnaan siten salattuina, ettei niitä voida keskenään yhdistää. Äänen kirjautumisesta sähköiseen vaaliurnaan ja sen säilyttämisestä siellä on huolehdittava siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Vaalitoimituksen päätyttyä vaalipäivän iltana Helsingin vaalipiirilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä sekä oikeusministeriön edustaja huolehtivat sähköisen vaaliurnan avaamisesta ja siellä olevien äänten laskennasta (86 a §:n 2 momentti).

Sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annettu laki. Sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annettu laki (13/2003) tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2003. Se korvasi aiemman vuonna 2000 voimaan tulleen sähköisestä asioinnista hallinnossa annetun lain (1318/1999).

Laissa säädetään viranomaisten ja näiden asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista sähköisessä asioinnissa. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan hallintoasian, tuomioistuinasian, syyteasian ja ulosottoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksiantoon, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lakia sovelletaan soveltuvin osin myös muussa viranomaistoinnissa.

Lain 4 §:ssä määritellään muun muassa laissa käytetty sähköisen tiedonsiirtomenetelmän käsite. Sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä tarkoitetaan telekopiota ja telepalvelua, kuten sähköistä lomaketta, sähköpostia tai käyttöoikeutta sähköiseen tietojärjestelmään, sekä muuta sähköiseen tekniikkaan perustuvaa menetelmää, jossa tieto välittyy langatonta siirtotietä tai kaapelia pitkin; ei kuitenkaan puhelua.

Teknisten apuvälineiden käyttämistä koskevat kehittämishankkeet

Julkisen hallinnon yhteispalvelujen kehittäminen. Teknisten apuvälineiden kuten videoneuvottelutekniikan hyödyntäminen asiakaspalvelussa on noussut esille kehitettävissä kuntien ja valtion viranomaisten palvelu-

luiden tarjoamista yhteispalvelutoimistoissa. Huhtikuun alussa 2007 tuli voimaan julkisen hallinnon yhteispalvelusta annettu laki (223/2007, jäljempänä *yhteispalvelulaki*), joka korvasi aiemman lain julkisen hallinnon asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisissä palveluyksiköissä (802/1993). Yhteispalvelulain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtion ja kuntien viranomaisille sekä Kansaneläkelaitokselle kuuluvien avustavien asiakaspalvelutehtävien järjestämiseen ja hoitamiseen viranomaisten yhteistyönä. Yhteispalvelussa ei voida hoitaa tehtäviä, joihin sisältyy viranomaiselle kuuluvan päätöksentekovallan käyttöä tai jotka lain mukaan edellyttävät henkilökohtaista käyntiä toimivaltaisessa viranomaisessa. Tällä hetkellä Suomessa toimii noin 200 yhteispalvelupistettä. Yhteispalvelun tavoitteena on palvelujen saatavuuden turvaaminen niin haja-asutusalueilla kuin taajamissa sekä asiakaspalvelun tuottavuuden nostaminen.

Sisäasiainministeriö asetti lokakuussa 2007 selvityshenkilön selvittämään yhteispalvelun kehittämistä sekä julkisten palvelujen uusia järjestämistapoja. Tavoitteena on selvittää julkisten asiakaspalvelujen kehittämisen mahdollisuuksia sekä asiakaspalvelujen saatavuutta kustannustehokkaasti uusia toimintamalleja ja teknisiä välineitä hyödyntäen. Tavoitteena on myös luoda kunnille yhteinen pohja yhteispalveluun osallistumiselle sekä tehostaa kuntasektorin palveluyhteistyötä valtionhallinnon ja Kansaneläkelaitoksen kanssa. Lisäksi tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia kuntien toimimiselle yhteispalvelun isäntinä ja valtion paikallishallinnon asiakaspalvelujentarjoajina. Hanke siirtyi vuoden 2008 alussa sisäasiainministeriöstä valtiovarainministeriöön ministeriöiden tehtäväjaon muutoksen vuoksi.

Selvityshenkilön kesäkuussa 2008 julkaisuissa ehdotuksissa (Uusi julkinen asiakaspalvelumalli, selvitysmies Timo Kietäväinen), uutta on nimenomaan tekniikan laajamittainen käyttö ja etäasioinnin mahdollistaminen yhteispalvelussa. Niin kutsutussa uudessa asiakaspalvelukonseptissa ei muutettaisi viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita. Valtion viranomaisten palveluita voitaisiin tarjota yhteispalvelutoimiston kautta joko niin, että henkilöstö olisi sijoitettuna yhteis-

palvelutoimistossa sekä tämän lisäksi tai sijasta siten, että valtion viranomaisten palvelut olisivat saatavissa yhteispalvelutoimistosta käsin teknisen käyttöyhteyden avulla. Käytännössä etäasiointi toteutettaisiin kuvapuhelinjärjestelmällä ja siihen liittyvillä oheislaitteilla.

Lähtökohtaisesti jokaiseen tällä hetkellä olemassa olevaan kuntaan sijoitettaisiin yksi yhteispalvelutoimisto, elleivät kunnat ole sopineet yhteistoiminnasta yhteispalvelujen tuottamisessa tai elleivät kuntaliitosalueella entiset kuntakeskukset sijaitse hyvin lähellä toisiaan. Asukasluvultaan tai pinta-alaltaan suurempiin kuntiin tarvittaisiin useampi yhteispalvelutoimisto. Jokainen kunta arvioisi tehdessään omaa esitystään yhteispalvelutoimistosta myös tarvittavien yhteispalvelutoimistojen määrää, joka täsmentyisi valtion viranomaisten kanssa käytävissä neuvotteluissa. Yhteispalvelutoimistojen sijoituspaikkoina voisivat olla kunnan ja yhteispalveluun osallistuvien muiden tahojen sopimalla tavalla esimerkiksi kunnanvirastot, terveysasemat, muut olemassa olevat julkisen hallinnon toimitilat tai vaikkapa kauppakeskukset. Jokaiseen toimistoon hankittaisiin kuvapuhelinlaitteisto.

JHS-suositus julkishallinnon reaaliaikaisista etäpalveluista videotekniikalla. Parhaillaan valmistellaan JHS-suositusta julkishallinnon reaaliaikaisten etäpalveluiden toteuttamisesta videotekniikalla. Suositus koskisi julkishallinnossa eri yhteyksissä käytettävän videoneuvotteluyhteyden teknisiä ja toiminnallisia vaatimuksia. Suosituksen on tarkoitus valmistua vuoden 2008 aikana. Suositus on tämän jälkeen saatavissa muun muassa internetissä osoitteessa www.jhs-suositukset.fi.

JHS-suositukset hyväksyy vuonna 1988 perustettu julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA), jonka toiminta perustuu valtioneuvoston asetukseen julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta (145/2006). JUHTA toimii ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluelimenä valtiovarainministeriön yhteydessä. JHS-suositusten laatimista ohjaa JUHTAn alainen JHS-jaosto. JHS-järjestelmän tavoitteena on parantaa tietojärjestelmien ja niiden tietojen yhteentoimivuutta,

luoda edellytykset hallinto- ja sektorirajoista riippumattomalle toimintojen kehittämiseksi sekä tehostaa olemassa olevan tiedon hyödyntämistä. Suosituksilla pyritään myös minimoimaan päällekkäistä kehittämistyötä, ohjaamaan tietojärjestelmien kehittämistä ja saamaan aikaan hyviä ja yhdenmukaisia käytäntöjä julkishallintoon ja erityisesti julkisten organisaatioiden tietohallintoon.

Valtakunnallinen etätulkkihanke. Tarve julkishallinnon yhtenäiselle ohjeistukselle videoneuvotteluteknikasta on noussut esille edellä mainitun yhteispalveluhankkeen lisäksi valtakunnallisen etätulkkihankkeen yhteydessä. Etätulkkihanke on sosiaali- ja terveysministeriön sekä kuntien ja kuntayhtymien rahoittama. Hanke käynnistyi elokuussa 2007. Hankkeen aikana luodaan valtakunnallinen palvelujärjestelmä, joka täydentää olemassa olevaa tulkkipalvelua. Tarkoituksena on toteuttaa myös valtakunnallinen päivystys etäratkaisujen avulla. Järjestelmä on laajennettavissa myös muiden kieliryhmien kuten saamenkielisten ja maahanmuuttajien tulkkausten tarpeisiin. Hankkeessa määritetään muun muassa etätulkkauspalvelussa tarvittavat tekniset ratkaisut.

Teknisten kokoustyökalujen kehittäminen koskevat hankkeet. Erilaisia teknisiä kokous- ja neuvottelutyökaluja on kehitetty ja kehitetään parhaillaan sekä kansainvälisissä ohjelmistotaloissa että monissa kotimaisissa hankkeissa.

Esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulu, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Turunmaan seutu ry kehittävät parhaillaan yhteistyössä alueen saaristokuntien kanssa etäkokoustyökaluja kuntien käyttöön. Hankkeessa on selvitetty muun muassa olemassa olevia videoneuvottelutyökaluja, niiden soveltuvuutta kunnallisten toimielinten kokouksiin sekä yhteyksiä kunnan asiakirjahallintaan.

1.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Pohjoismaissa ainoastaan Norjan lainsäädännössä on säännöksiä kunnallisten toimielinten kokouksissa käytettävistä teknisistä apuvälineistä. Norjan kuntalakia vastaavassa laissa (Lov om kommuner og fylkeskommuner, 25.9.1992 nr. 107, § 30 nr. 2.) sääde-

tään mahdollisuudesta käsitellä muiden kunnallisten toimielinten kuin kunnanvaltuuston käsiteltäväksi kuuluvia asioita niin kutsutussa etäkokouksessa tai kirjallisen menettelyn avulla. Näitä menettelyjä voidaan kuitenkin käyttää ainoastaan silloin, kun kyseessä olevat asiat on välttämätöntä saada käsiteltyä ennen toimielimen seuraavaa kokousta, eikä ole aikaa pitää ylimääräistä kokousta, tai kyseessä oleva asia ei ole niin merkittävä, että ylimääräisen kokouksen pitämistä olisi pidettävä tarpeellisena. Tarkemmin päätöksenteosta etäkokouksissa tai kirjallisessa käsittelyssä säädetään asetuksessa (Forskrift om fjernmøter og skriftlig saksbehandling, 13.1.1993 nr. 4035).

1.3 Nykytilan arviointi

Voimassa olevassa kuntalaissa ei ole huomioitu sähköisiä tiedonvälitystapoja eikä mahdollisuutta osallistua kunnallisten toimielinten kokouksiin niiden avulla. Videoneuvotteluyhteyden avulla pidettäville kunnallisten toimielinten kokouksille on kuitenkin todettu olevan tarvetta erityisesti saaristokunnissa ja Lapissa vaikeiden liikenneyhteyksien ja pitkien etäisyyksien vuoksi. Myös toteutuksessa olevat alueellisesti laajat kuntaliitokset voivat lisätä videoneuvotteluteitse pidettävien kokousten tarvetta.

Kunnissa ja kuntayhtymissä on käytössä videoneuvotteluyhteyksiä ja niitä on käytetty hyväksi jo muissa kuin toimielinten kokouksissa. Tietoliikenneyhteydet ovat nykyisin lähes koko maassa niin kehittyneitä, että niiden hyödyntämiseen myös tähän tarkoitukseen ei olisi merkittäviä teknisiä esteitä. Myös yhteyksien salauksesta voidaan tarvittaessa huolehtia siten, että yhteydet ovat turvallisia.

Osallistumismahdollisuuden avaaminen videoneuvotteluyhteyden avulla kunnallisten toimielinten kokouksiin edellyttää, että laissa tulisi säätää eräiden kuntalain keskeisten periaatteiden turvaamisesta. Näitä ovat muun muassa kokousten vuorovaikutteisuuden, julkisuusperiaatteen, salassapidettävien tietojen asianmukaisen käsittelyn ja vaalisalaisuuden turvaaminen.

Voimassa olevassa kuntalaissa edellytetään, että toimielinten kokouksilla on yksi

varsinainen kokouspaikka. Muun muassa kokouksen päätösvaltaisuus määräytyy kokouspaikassa läsnäolevien toimielimen jäsenten mukaan. Lakia tulisi muuttaa niin, ettei teknisten apuvälineiden käytölle olisi näiltä osin esteitä. Laissa tulisi myös määritellä osallistumisessa käytettäviltä teknisiltä apuvälineiltä edellytettävät vähimmäisvaatimukset siten, että niiden avulla pystytään turvaamaan kokousten vuorovaikutteisuus ja osallistujien yhdenvertaisuus. Kunnallisten toimielinten kokouksiin osallistumisessa käytettäville teknisille apuvälineille tulisi kunnallisen demokratian turvaamisen näkökulmasta asettaa suurempia vaatimuksia kuin edellä osakeyhtiö- ja osuuskuntalaeissa. Lisäksi kokousten kulun turvaamiseksi tarvittaisiin mahdollisesti joitakin uusia säännöksiä.

Kuntalain mukaan valtuuston kokoukset ovat julkisia. Tämä merkitsee sitä, että yleisöllä tulee olla mahdollisuus seurata kokouksia. Laissa tulisi varmistaa julkisuusperiaatteen toteutuminen myös käytettäessä teknisiä apuvälineitä. Toisaalta suurin osa muiden toimielinten kokouksista pidetään suljettuna ja valtuustonkin kokoukset siltä osin, kun niissä käsitellään lain mukaan salassapidettäviä asioita. Käytettäessä teknisiä apuvälineitä tulee erityisesti huolehtia siitä, että salassapidettävät asiat eivät paljastu ulkopuolisille. Tämä asettaa tiettyjä vähimmäisvaatimuksia käytettäville tiloille ja teknisen yhteyden salaukselle. Teknisten ja toiminnallisten vaatimusten osalta sääntelyssä voitaneen hyödyntää edellä mainittua JHS-suositusta julkishallinnon reaaliaikaisista etäpalveluista videotekniikalla.

Kuntalaissa säädetään myös kokouksissa käytettävistä päätöksentekomenettelyistä, joita ovat äänestys ja vaali. Äänestyksen osalta videoneuvotteluyhteys ei aiheuta muutostarvetta. Sen sijaan suljetuin lipuin toimitettavaa vaalia ei voitaisi toteuttaa perinteisillä paperilipuilla, vaan käyttöön tulisi ottaa vaalialaisuuden turvaava sähköinen äänestysjärjestelmä. Laissa tulisi säätää niistä edellytyksistä, joilla turvataan vaalialaisuuden toteutuminen.

Voimassa olevassa kuntalaissa ei säädetä kunnallisten toimielinten kokouskutsujen lähettämistä sähköisesti. Käytännössä on epäselvää, voidaanko esimerkiksi sähköisestä

asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia soveltaa siten, että toimielinten kokouskutsut voitaisiin lähettää sähköisesti. Sääntelyä olisi tarpeen täsmentää erityisesti valtuuston kokouskutsun osalta. Muiden toimielinten koollekutsumisesta ja kokouskutsusta määrätään kunnan hallintosäännössä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa kokouksiin osallistuminen videoneuvotteluyhteyden avulla ja erityisesti poistaa vaikeista kulkuyhteyksistä tai matkoihin kuluva ajasta aiheutuvia esteitä kunnallisten toimielinten kokouksiin osallistumiselle. Tämän lisäksi videoneuvotteluyhteyden käyttämisellä voitaisiin mahdollisesti helpottaa myös eräiden erityisryhmien kuten liikuntavammaisten ja ikäihmisten osallistumista kokouksiin.

Tavoitteena on myös yleisemmin lisätä kiinnostusta kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen ja edistää näin kunnallisen demokratian toimivuutta. Lisäksi esityksellä pyritään poistamaan esteitä sähköisten tiedonvälitystapojen laajemmalla hyödyntämiseltä kunnissa.

Esityksessä pyritään turvaamaan kuntalain keskeisten periaatteiden toteutuminen myös käytettäessä teknisiä apuvälineitä kokouksiin osallistumisessa. Kokousten vuorovaikutteisuuden mahdollistamiseksi osallistumiseen käytettävän teknisen yhteyden edellytetään olevan kahdensuuntainen puhe- ja näköyhteys. Kuntalaisten mahdollisuuksia seurata kunnallista päätöksentekoa pyritään edistämään edellyttämällä, että valtuuston kokousten julkisuuden on toteuduttava myös käytettäessä teknisiä apuvälineitä kokoukseen osallistumisessa. Toisaalta yksilön tietosuojaa turvataan säätämällä salassapidettävien asioiden käsittelyä koskevista erityisistä vaatimuksista. Esityksellä pyritään myös varmistamaan vaalialaisuuden toteutuminen niissä tilanteissa, joissa toimielimen kokouksessa toimitetaan vaali suljettuna lippuvaalina.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Kuntalaissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta osallistua kunnallisten toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla. Pääsääntöisesti kokouksiin osallistuttaisiin kuitenkin edelleen olemalla fyysisesti läsnä kokouspaikalla. Videoneuvotteluteitse osallistuminen olisi siten luonteeltaan vaihtoehtoinen osallistumismuoto.

Kuntalaissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joita osallistumiselle kunnallisten toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla asetettaisiin. Näitä olisivat muun muassa kokousten vuorovaikutteisuuden, julkisuusperiaatteen, salassapidettävien tietojen asianmukaisen käsittelyn ja vaalisalaisuuden turvaaminen.

Videoneuvotteluyhteydeltä tai lain mahdollistamalta muulta soveltuvalta tekniseltä tiedonvälitystavalta edellytettäisiin, että kokoukseen osallistuvilla olisi puhe- ja näköyhteys keskenään. Esimerkiksi pelkkä puhelinyhteys ei siten riittäisi, vaan edellytettäisiin kaksisuuntaista puhe- ja näköyhteyttä.

Kunta voisi hallintosäännössään päättää, ottaako se käyttöön mahdollisuuden osallistua kunnallisten toimielinten kokouksiin videoneuvotteluteitse sekä missä määrin osallistuminen olisi mahdollista. Laissa ei rajattaisi videoneuvotteluyhteyden käyttöönottoa alueellisesti esimerkiksi saaristokuntiin. Jos kunta mahdollistaa osallistumisen videoneuvotteluyhteyden avulla, sen tulisi huolehtia myös siitä, että osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.

Kunnan tulisi hallintosäännössään määrätä ne tilat, joista toimielimen kokoukseen voisi osallistua. Kunnan tähän tarkoitukseen osoittamien tilojen tulisi olla sellaisia, joissa käytettävän teknisen yhteyden salauksesta ja läsnäolevista henkilöistä voidaan varmistua. Kunta voisi erityisistä syistä sallia kokouksiin osallistumisen myös toimielimen jäsenen itsensä valitsemasta paikasta kuten kotoa käsin. Erityisenä syynä voisi olla esimerkiksi pitkät välimatkat, saaristoisuus, huonot keliolot, henkilön liikuntarajoitteisuus, lastenhoito, omaishoito tai jatkuva työskentely toisella paikkakunnalla.

Kokouksiin, joissa käsitellään lain mukaan salassa pidettäviä asioita, voisi kuitenkin osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla ainoastaan kunnan osoittamista edellä mainitut vaatimukset täyttävistä tiloista. Käytettävältä videoneuvotteluyhteydeltä edellytettävistä teknisistä vaatimuksista ei säädettäisi yksityiskohtaisesti laissa, vaan tältä osin esityksen perusteluissa viitattaisiin muun muassa tulevaan JHS-suositukseen julkishallinnon reaaliaikaisista etäpalveluista videoneuvottelutekniikalla.

Kokouksen puheenjohtajalla olisi velvollisuus huolehtia, että henkilö voi seurata ja osallistua kokoukseen koko kokouksen ajan. Hänen olisi keskeytettävä toimielimen kokous välittömästi, jos käytettävä videoneuvotteluyhteys katkeaisi.

Laissa edellytettäisiin, että toimielimen kokouksella olisi edelleen myös varsinainen kokouspaikka. Kokouksen kulun turvaamiseksi vähintään kokouksen puheenjohtajan ja sihteerien tulisi olla läsnä kokouskutsussa ilmoitetulla kokouspaikalla. Kokonaan virtuaalisesti pidettäviä toimielinten kokouksia ei siten ehdoteta mahdollistettavaksi.

Laissa säädettäisiin myös julkisten kokouksien seuraamismahdollisuudesta myös siltä osin, kuin kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Tämä voisi tapahtua varsinaisessa kokouspaikassa esimerkiksi kuvaruudun välityksellä. Jos kunnassa mahdollistettaisiin toimielimen jäsenen osallistuminen toimielimen julkiseen kokoukseen videoneuvotteluteitse kunnan osoittamista tiloista, kunta voisi päättää, että yleisölle tarjotaan myös vastaava mahdollisuus seurata kokousta kyseisissä tiloissa.

Suljetuin lipuin toimitettavia vaaleja koskevan vaalisalaisuuden turvaamiseksi laissa ehdotetaan säädettäväksi, että vaali voitaisiin toimittaa suljetuin lipuin toimielimen jäsenen osallistuessa kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla vain, jos vaalisalaisuus pystytään turvaamaan.

Lisäksi kuntalaissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta lähettää valtuuston kokouskutsu sähköisesti, jos kunta huolehtii siitä, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Muiden toimielinten kokouskutsun toimittamisesta sähköisesti kunta voi määrätä hallintosäännössään.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä pyritään lisäämään kuntalaisten kiinnostusta kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen ja edistämään näin kunnallisen demokratian toimivuutta. Ehdotetut säännökset parantavat eri puolilla kuntaa asuvien kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kunnalliseen päätöksentekoon. Yksittäisen luottamushenkilön näkökulmasta esityksen myönteisenä vaikutuksena on, että osallistuminen kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen edellyttää aiempaa vähemmän matkustamista ja mahdollistaa ajankäytön tehostamisen. Kokouksiin osallistumisen mahdollistaminen videoneuvotteluyhteyden avulla vähentää myös jonkin verran varavaltuutettujen ja varajäsenten tarvetta.

Jos toimielimen jäsen osallistuu kokoukseen videoneuvotteluteitse kunnan osoittamista tiloista tai erityisistä syistä esimerkiksi kotoaan, hän saattaa periaatteessa olla varsinaista kokouspaikkaa alttiimpi muiden läsnä olevien henkilöiden vaikutukselle. Kokouksen puheenjohtaja tai muut osallistujat eivät välttämättä havaitse videokuvan ulkopuolella tapahtuvaa vaikuttamista. Toimielimen jäsenellä on kuitenkin aina mahdollisuus ottaa tämä huomioon ja tarvittaessa osallistua kokoukseen varsinaisella kokouspaikalla.

Videoneuvotteluyhteyksien käytön jättäminen kunnan harkintaan antaisi kunnalle mahdollisuuden arvioida paikallisesti muun muassa niitä taloudellisia ja teknisiä edellytyksiä, joilla videoneuvottelumahdollisuus voitaisiin järjestää kunnassa yhdenvertaisin kriteerein.

Videoneuvotteluyhteyksiä varten tarvittavan teknologian hankkimisesta ja ylläpidosta aiheutuisi kustannuksia niille kunnille, jotka ovat päättäneet ottaa alueellaan käyttöön mahdollisuuden osallistua kunnallisten toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla. Tällöin kunnan tulee huolehtia siitä, että tarvittavat laitteet ovat asianomaisten henkilöiden käytettävissä. Kunta voisi kuitenkin hallintosäännössään määrätä tarkemmin niistä edellytyksistä, joilla mahdollisuutta voi kyseisessä kunnassa käyttää. Kunta päättäisi siten itse muun muassa siitä, mikä toimielimen kokouksia mahdollisuus kos-

kee ja mitkä ovat ne paikat, joista kokouksiin voi osallistua teknisten apuvälineiden avulla.

Videoneuvotteluyhteyden käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset riippuvat muun muassa yhteyden tavoiteltavasta laatuasteesta sekä siitä, käytetäänkö tietokoneisiin liitettäviä videoneuvotteluvälineitä vai erillislaitteita. Hyvätasoinen tietokonepohjainen ratkaisu voidaan saada jo noin 500 euron lisähankinnoilla ja vaatimaan käyttöön tarkoitettua erillisiä videoneuvottelulaitteita maksavat noin 5 000—10 000 euroa. Verkkoyhteydet eivät yksittäistapauksia lukuun ottamatta aiheuta lisäkustannuksia.

Joissakin tapauksissa kunnat ovat jo voineet hankkia kyseiset laitteet tai ne voivat olla tähän tarkoitukseen käytettävissä muutoin. Esimerkiksi edellä mainitussa kuntien ja valtion viranomaisten yhteispalvelun kehittämistä koskevassa selvityksessä ehdotetaan yhteispalvelutoimistoihin hankittavaksi jatkossa kuvapuhelimia. Ainakin periaatteessa samoja laitteita olisi mahdollista hyödyntää myös kunnallisen luottamustoimen hoitamiseen liittyvissä kokouksissa.

Toisaalta esitys voi tuottaa kunnille myös taloudellisia säästöjä, koska etäosallistuminen voi vähentää matkakustannusten korvaamisesta ja päivärahoista aiheutuvia menoja.

Kunnissa ei ole vielä käytössä sähköisiä äänestysjärjestelmiä, joiden avulla voitaisiin toimittaa suljettu lippuvaali vaalisalaisuutta vaarantamatta. Lakiesityksen valmistelun kuлуessa kuultujen asiantuntijoiden mukaan tällaisen sähköisen äänestysjärjestelmän kehittäminen on teknisesti mahdollista. Koska suljettuja lippuvaaleja toimitetaan käytännössä melko harvoin, ehdotetut vaalin toimittamiselle asetettavat edellytykset eivät vähentäisi merkittävästi lakiesityksen tavoitteiden toteutumista. Vaatimukset koskisivat lähinnä vaalikauden alussa pidettäviä kokouksia, joissa suoritetaan usein henkilövaaleja myös suljetuin lipuin. Jos suljettu lippuvaali osoittautuisi tarpeelliseksi kesken kokouksen, asian käsittely voitaisiin keskeyttää ja siirtää seuraavaan kokoukseen, johon jäsenet osallistuisivat varsinaisessa kokouspaikassa.

Esityksellä voi myös olla vähäisiä myönteisiä ympäristövaikutuksia, sillä mahdollisuus käyttää teknisiä apuvälineitä vähentää

kunnallisten toimielinten kokouksista aiheutuvia matkoja. Lisäksi videoneuvotteluyhteyden ja dokumenttikameran käytöllä voidaan mahdollisesti jonkin verran vähentää kokouksissa käytettävän paperin määrää.

4 Asian valmistelu

Sisäasiainministeriö käynnisti 8 päivänä marraskuuta 2007 lainsäädäntöhankkeen, jonka tarkoituksena oli valmistella videoneuvotteluna pidettävien kunnallisten toimielinten kokouksien edellyttämät lainsäädäntömuutokset. Asiaa koskeva hallituksen esitysluonnos tuli valmistella ministeriössä virkatyönä yhteistyössä Suomen Kuntaliiton sekä tarvittaessa saaristokuntien kanssa. Ministeriöiden välisten tehtävien siirtojen vuoksi hanke siirtyi vuoden 2008 alussa valtiovarainministeriöön.

Hallituksen esitysluonnos valmisteltiin epävirallisessa työryhmässä, jossa oli valtiovarainministeriön edustajien lisäksi Suomen Kuntaliiton edustajia. Valmistelun kuluessa kuultiin saaristokuntien (Parainen ja Houtskari) sekä edellä mainitun Turunmaan saariston etäkokoustyökaluja kehittävän projektin edustajia Turun ammattikorkeakoulusta ja Helsingin kauppakorkeakoulusta.

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot valtiovarainministeriön budjettiosastolta ja hallinnon kehittämisosastolta, oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Paraisten ja Naantalin kaupungeilta, Houtskarın, Enontekiön, Inarin ja Sodankylän kunnilta sekä Tietosuojavaltuutetun toimistosta.

Lausunnonantajat pitivät esitysluonnoksesta ehdotettuja kuntalain muutoksia yleisesti kannatettavina.

Valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosasto piti ehdotettuja muutoksia kannatettavina ja oikeasuuntaisina. Hallinnon kehittämisosaston mukaan tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, etteivät kunnat käytännössä ohjautuisi rakentamaan liian monimutkaisia, kalliita tai käyttötarkoitukseensa nähden liian suojattuja järjestelmiä. Sääntelyssä tulisi ottaa huomioon kunnan päätöksentekoprosessin kokonaisturvallisuus, eikä

sähköisille järjestelmille tulisi asettaa esimerkiksi henkilön tunnistamisen tai asiakirjaturvallisuuden osalta tiukempia edellytyksiä kuin perinteisillä menetelmillä tapahtuvalle päätöksenteolle.

Lisäksi hallinnon kehittämisosasto toi lausunnossaan esille, että videoneuvotteluyhteys on esityksessä määritelty joiltakin osin rajaa-vasti. Määrittelyssä voitaisiin käyttää hyväksi sähköistä asiointia viranomaistoiminnassa koskevan lain 4 §:ssä olevaa sähköisen tiedonsiirtomenetelmän määritelmää. Hallinnon kehittämisosasto otti myös kantaa käytettäviiin tiloihin. Sen mukaan laissa ei pitäisi asettaa kunnan osoittamia tiloja ja muita tiloja eriarvoiseen asemaan, vaan kunnat voisivat vapaasti määritellä lain reunaehdot täyttävät tilat. Myös yleisön ja toimielimen jäsenen oleskelua samassa tilassa korostetaan ehdotetussa 57 §:n 4 momentissa liikaa. Järjestelyn käytännön toteuttamisen kannalta olisi yksinkertaisinta, että kokouksen seuraaminen tapahtuisi kokonaan sähköisin välinein.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan ehdotettujen kuntalain muutosten olevan pääosin kannatettavia. Se piti kuitenkin vaalia koskevan 60 §:n muuttamista tässä yhteydessä epäselvänä sääntelyn tarpeen ja sisällön kannalta. Säännösehdotus on oikeusministeriön mukaan riittämätön ja ennaikainen, koska kyseistä sähköistä äänestysjärjestelmää ei ole vielä käytössä. Säännöksen sanamuoto ei vastaa tarkkuustasoltaan perusteluissa esitettyjä edellytyksiä sähköisesti järjestettävälle suljetulle lippuvaalille. Sen sijaan oikeusministeriö ei näe suoranaista estettä sille, että suljettu lippuäänestys voitaisiin toimittaa normaaliin tapaan myös kunnan osoittamassa kokoustilassa. Erillisestä kokouspaikasta voidaan toimittaa tieto äänestyksen tuloksesta siihen kokouspaikkaan, jossa kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri ovat.

Oikeusministeriö ei pidä asianmukaisena antaa kunnan hallintosäännössä laitteiden hankintaa ja kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä. Lisäksi olisi vielä harkittava, onko esityksessä tarpeellista velvoittaa kunta järjestämään kokouskutsun lähettämiseksi tarvittavat tekniset välineet ja laitteet. Kokouskutsun lähettäminen voidaan rinnastaa tosiasialliseen hallintotoimintaan, johon

sovelletaan jo nyt sähköisestä asioinnista vi-ranomaistoiminnassa annettua lakia.

Oikeusministeriö pitää tarpeellisenä ja pe-rusteltuna salassa pidettävien asioiden käsit-telyn osalta rajausta kunnan hallintosäännös-sä tähän tarkoitukseen osoittamiin tiloihin. Sen sijaan säännös, jonka perusteella yleisöl-lä ei ole mahdollisuutta seurata toimielimen julkista kokousta kunnan osoittamassa tilas-sa, ellei hallintosäännössä määrätä tällaisesta mahdollisuudesta, ei ole hyvin sopusoinnussa valtuuston kokousten julkisuusperiaatteen kanssa.

Oikeusministeriön mukaan teknisten rat-kaisujen moninaisuuden vuoksi saattaisi olla suositeltavaa käyttää laissa yleisempää ter-miä siinä tarkoitettua teknisestä neuvottelu-yhteydestä. Lisäksi oikeusministeriö esitti muutamia täsmennyksiä esitysluonnoksen perusteluihin.

Opetusministeriö pitää esitystä kannatetta-vana ja katsoo sen lisäävän kansalaisten mahdollisuuksia ja halukkuutta hakeutua kunnallisten toimielinten jäseniksi. Kokous-ten seuraamiskanavia lisätessään se myös edistää kansalaisten vaikuttamismahdolli-suuksia kunnallisessa päätöksenteossa. Ope-tusministeriö tuo lausunnossaan esille esityk-seen liittyviä mahdollisuuksia hyödyntää kir-jastoverkkoa. Useimmissa kirjastoissa on kohtuullisilla järjestelyillä löydettävissä mahdollisuus kokouksiin osallistumiseen tai yleisölle tilaisuus seurata kokouksia. Kaikis-sa Suomen kirjastoissa on internet-yhteydet, joiden avulla kokouksia voisi seurata myös verkon kautta, ellei henkilöllä ole esimerkiksi kotona siihen tarvittavaa yhteyttä. Etäyhteyk-sien luotettava toiminta on varmistettava ko-ko maassa, jotta kaikilla kunnilla olisi aito mahdollisuus halutessaan ottaa videoneuvot-teluyhteys käyttöön. Lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomiota opetustoimea koskevi-en salassapidettävien asioiden käsittelyyn.

Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan tietosuojan näkökulmasta videoneuvotteluyh-teyksien käyttämiseen liittyvä keskeinen haaste on tietoturvan integroiminen käytettä-viin menetelmiin ja menettelytapoihin. Lau-sunnon mukaan hallituksen esitysluonnok-essa on kiinnitetty tähän riittävästi huomio-ta.

Suomen Kuntaliitto piti lausunnossaan tär-keänä sitä, että kunnallishallinnossa mahdol-listetaan tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntäminen. Lakiesityksestä ja sen perus-teluista tulisi kuitenkin Kuntaliiton mukaan ilmetä selkeästi, että pääsääntö on edelleen kokous, jossa puheenjohtaja ja jäsenet ovat fyysisesti läsnä ja osallistuminen kokoukseen videoyhteydellä on poikkeus tästä. Henkilö-kohtaisen vuorovaikutuksen merkitys kun-nallisessa päätöksenteossa ja kokousta edel-tävissä neuvotteluissa on demokratian toimi-vuuden ja kunnan asukkaiden kiinnostuksen kannalta ensiarvoista.

Lisäksi Kuntaliitto esitti esityksen peruste-luihin täsmennyksiä etäosallistujan velvolli-suudesta ilmoittaa videoneuvotteluyhteydes-sä ilmenevistä häiriöistä sekä niistä erityisistä syistä, joilla kunta voisi sallia kokouksiin osallistumisen myös muusta kuin kunnan osoittamista tiloista. Nämä erityiset syyt olisi Kuntaliiton mukaan hyvä ilmaista esityksessä mahdollisimman kattavasti, ja niitä koske-vassa luettelossa esityksen perusteluissa voi-taisiin mainita myös esimerkiksi lastenhoito.

Inarin kunta piti esitysluonnosta lähtökoh-diltaan ja tavoitteiltaan hyvänä ja kannatetta-vana. Esityksen heikkoutena on kuitenkin se, että siinä edellytetään käytettäväksi kak-sisuuntaista puhe- ja näköyhteyttä eikä pel-kkä puhelinyhteys tällöin riitä. Inarissa lakia ei voitaisi soveltaa vuoden 2009 alusta niillä alueilla, joilla sille olisi eniten käyttöä, koska sinne ei teknisesti ole mahdollista saada lain edellyttämää videoneuvotteluyhteyttä. Inarin kunnan mukaan laissa pitäisi sallia muiden kuin valtuuston kokousten osalta mahdolli-suus puhelinkokouksen pitämiseen toimieli-men niin päättäessä.

Paraisten kaupungin mukaan lakiesitys an-taa laajan toimintavapauden niille kunnille, joilla on tarvetta järjestää osallistumismah-dollisuus kunnallisten toimielinten kokouk-siin videoneuvotteluyhteyden avulla. Kunnal-lisdemokratiaa edistää se, että kunta voi hal-lintosäännössään määrätä, että yleisö voi se-urata julkista kokousta samoissa tiloissa, joista käsin toimielimen jäsenet osallistuvat koko-ukseen videoneuvotteluteitse. Esitys mahdol-listaa kunnissa joustavat ja mukautetut rat-kaisut. Esitys merkitsee kuitenkin haasteita

käytettävälle tietotekniikalle ja yksittäisen luottamushenkilön atk-osaamiselle.

Enontekiön kunnalla ei ollut huomauttamista esitysluonnoksesta, mutta se totesi asian olevan erityisen tärkeä pitkien etäisyyksien kunnille.

Valtiovarainministeriön budjettiosastolla, ympäristöministeriöllä, Naantalın kaupungilla, Houtskarın kunnalla ja Sodankylän kun-

nalla ei ollut huomautettavaa esitysluonnokseen.

Lausunnonantajien lakiesitystä ja sen perusteluja koskevat täsmennykset on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon lakiesityksen jatkovalmistelussa valtiovarainministeriössä.

Esitystä on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 1.1 Kuntalaki

15 §. *Valtuuston työjärjestys.* Pykälää muutettaisiin siten, että kunnan päättäessä ottaa käyttöön mahdollisuuden osallistua valtuuston kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla, osallistumisesta annettaisiin tarkempia määräyksiä valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä kuten hallintosäännössä.

Määräyksiä annettaessa tulisi ottaa huomioon kuntalaissa säädetyt videoneuvotteluyhteyden käyttämisestä koskevat edellytykset sekä pyrkiä edistämään säännösten tavoitteita kyseisen kunnan olosuhteisiin parhaiten sopivalla tavalla.

Työjärjestyksessä voidaan määrätä esimerkiksi niistä menettelyistä, joiden mukaan valtuutettu ilmoittaa osallistumisestaan kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla tai hänen tilalleen kutsutaan varavaltuutettu.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tarkempien määräysten antamisesta valtuuston kokouskutsun toimittamisesta sähköisesti.

15 b §. *Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan kunta voisi tarjota videoneuvotteluyhteyksiä myös valtuustoryhmien käyttöön. Yhteyksiä tulisi tarjota valtuustoryhmien käyttöön yhdenvertaisesti.

50 §. *Hallintosääntö.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta. Sen mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset kunnan toimielinten kokouksiin osallistumisesta 56 a §:ssä tarkoitetun videoneuvotteluyhteyden avulla sekä määrätään osallistumiseen tarvittavien laitteiden järjestämisestä.

Kunta voisi lain osoittamissa rajoissa päättää muun muassa siitä, mitä toimielinten kokouksia mahdollisuus koskee, mistä tiloista kokouksiin voi osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla ja onko kunnassa olemassa sellaisia erityisiä syitä, joiden perusteella osallistuminen pitäisi sallia myös muualta kuin kunnan osoittamista tiloista.

Jos kunta mahdollistaisi osallistumisen videoneuvotteluyhteyden avulla, kunnan tulisi hallintosäännössään määrätä myös, miten kunta huolehtii siitä, että osallistumisessa tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Laissa ei edellytettäisi, että laitteet ovat kunnan hankkimia, jos ne muutoin ovat jo käytettävissä ja soveltuvat tähän tarkoitukseen. Hallintosäännössä tulisi määrätä esimerkiksi niistä periaatteista, joiden mukaan kunta tarjoaa tarvittavat välineet ja yhteydet käytettäväksi sekä huolehtii niiden ylläpidosta, tai korvaa välineiden ja yhteyksien hankinnasta tai käytöstä aiheutuvia kustannuksia. Hallintosäännössä tulisi mahdollistaa toimielinten jäsenten osallistuminen kokouksiin yhdenvertaisin perustein.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi hallintosäännössä voitaisiin antaa tarvittavia määräyksiä myös esimerkiksi toimielinten kokousten kokouskutsusta, jossa olisi tarpeen mainita, voiko kyseiseen kokoukseen osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla.

Jäljempänä 54 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta lähettää valtuuston kokouskutsu sähköisesti ja edellä 15 §:ssä tätä koskevista määräyksistä valtuuston työjärjestyksessä. Valtuuston asemasta kunnan ylimpänä päätöksentekijänä johtuu, että kuntalaissa säädetään varsin yksityiskohtaisesti valtuuston kokoontumisesta. Muiden toimielinten osalta vastaavista asioista määrätään kunnan hallintosäännössä. Tarvittaessa kunta voi hallintosäännössään määrätä muun toimielimen kokouskutsun sekä esityslistan, sen liitteiden ja oheismateriaalin toimittamisesta sähköisesti. Tältä osin ei siten tarvita muutosta voimassa olevan 50 §:n sanamuotoon.

54 §. *Valtuuston kokoontuminen.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa mahdollistettaisiin valtuuston kokouskutsun lähettäminen sähköisesti. Kunta voisi päättää, lähetetäänkö kokouskutsu edelleen postitse vai esimerkiksi sähköpostilla. Kokouskutsu, jossa ilmoitetaan kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat (asialista), voitaisiin lähettää sähköisesti, jos kunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat kyseisten henkilöiden

käytettävissä. Hallintosäännössä voidaan määrätä esityslistan ja sen liitteiden sekä oheismateriaalin lähettämisestä sähköisesti.

56 a §. *Kokoukseen osallistuminen videoneuvotteluyhteyden avulla.* Ehdotettu uusi pykälä sisältäisi videoneuvotteluyhteyden määrittelyn ja videoneuvotteluyhteyden käyttöä koskevat yleiset säännökset. Lisäksi videoneuvotteluyhteyden käyttöä koskevista edellytyksistä säädettäisiin kokouksen julkisuutta koskevassa 57 §:ssä, päätösvaltaisuutta koskevassa 58 §:ssä ja vaalia koskevassa 60 §:ssä.

Pykälän *1 momentin* mukaan kunta voisi hallintosäännössään määrätä, että toimielimen jäsenet ja toimielimen kokouksessa puhe- ja läsnäolo-oikeutetut henkilöt voivat osallistua kunnan toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla.

Videoneuvotteluyhteydellä tarkoitettaisiin videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa kokoukseen osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyden edellytettäisiin mahdollistavan kahdensuuntaisen puhe- ja näköyhteyden. Siten esimerkiksi tavallisen puhelinyhteyden käyttö ilman näköyhteyttä kokoukseen osallistumisessa ei olisi mahdollista. Yhteys voisi olla tekniseltä muodoltaan videoneuvottelun sijasta myös muu soveltuva tekninen tiedonvälitystapa. Käytettävän yhteyden tulisi teknisiltä ominaisuuksiltaan vastata sitä tasoa, jota kunakin ajankohtana voidaan pitää käyttötarkoitukseen nähden riittävän luotettavana ja laadultaan hyväntasoisena. Teknisten ominaisuuksien määrittelyssä voitaisiin hyödyntää edellä yleisperusteluissa mainittua julkishallinnossa käytettävää videoneuvottelutekniikkaa koskevaa JHS-suositusta. Suosituksen on tarkoitus valmistua vuoden 2008 aikana.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin kokouksen puheenjohtajan velvollisuudesta huolehtia, että videoneuvotteluyhteyden perusteella kokoukseen osallistuva henkilö voi seurata ja osallistua kokoukseen koko kokouksen ajan. Puheenjohtajan olisi keskeyttävä kokous välittömästi, jos videoneuvotteluyhteys katkeaa. Kokous tulisi keskeyttää siihen asti, kunnes videoneuvotteluyhteys saadaan palautettua. Säännöksen tarkoituksena on turvata etäosallistujan mahdollisuus osallis-

tua kokoukseen muita osallistujia vastaavalla tavalla. Toimintavelvollisuus olisi nimenomaan kokouksen puheenjohtajalla, koska hän johtaa puhetta ja vastaa muutenkin kokouksen kulusta. Lisäksi videoneuvotteluyhteyden katkettua etäosallistujalla itsellään ei välttämättä ole mahdollisuutta huomauttaa katkoksesta. Etäosallistujalla olisi kuitenkin velvollisuus kokouksen kuluessa ilmoittaa heti havaitsemistaan videoneuvotteluyhteydessä ilmenevistä häiriöistä.

Säännös edellyttäisi puheenjohtajalta erityistä tarkkaavaisuutta. Jos puheenjohtaja ei kuitenkaan huomaisi keskeyttää kokousta välittömästi videoneuvotteluyhteyden katkettua, kokousta jatkettaessa yhteyden jälleen toimiessa tulee tarpeellisilta osin kerrata katkoksen alkaessa käsiteltävänä ollutta asiaa.

Toimielimen jäsen, joka osallistuu kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla, voisi poistua kokouksesta ilmoittamalla siitä näkö- ja kuuloyhteyden ollessa vielä käytössä ja katkaisemalla sen jälkeen yhteyden. Jäsen ei siten voisi poistua kokouksesta ilmoittamalla siitä vain jälkikäteen esimerkiksi puhelimitse.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimielimen kokoukseen osallistumiseen käytettäviä tiloja koskevista edellytyksistä. Kunnan tulisi hallintosäännössään määrätä nämä tilat, joita voisivat olla esimerkiksi kunnantalot, koulut tai kirjastot.

Kunnan tulisi huolehtia osoittamisensa tiloissa käytettävän teknisen yhteyden asianmukaisesta salauksesta ja siitä, että kyetään varmistamaan, ettei tiloissa ole ulkopuolisia henkilöitä seuraamassa kokousta. Tekniseltä yhteydeltä kulloinkin vaadittavien ominaisuuksien ja salauksen tason määrittelyssä voitaisiin käyttää hyväksi edellä mainittua JHS-suositusta.

Erityisistä syistä kunta voisi sallia kokouksiin osallistumisen myös muusta kuin kunnan osoittamista tiloista. Toimielimen jäsen voisi tällöin osallistua kokoukseen valitsemastaan paikasta, esimerkiksi kotoaan käsin. Erityisenä syynä voisi olla esimerkiksi pitkät välimatkat, huonot keliolot, saaristoisuus, henkilön liikuntarajoitteisuus, lastenhoito, omaishoito tai jatkuva työskentely toisella paikkakunnalla, esimerkiksi laivalla. Erityisenä

syynä ei pidettäisi esimerkiksi lomamatkaa tai satunnaista työmatkaa.

Käsiteltäessä lain mukaan salassapidettäviä asioita kokoukseen voisi kuitenkin osallistua videoneuvotteluteitse ainoastaan kunnan osoittamista tiloista, joissa käytettävä tekninen yhteys on asianmukaisesti suojattu ja joissa pystytään varmistumaan, keitä henkilöitä tiloissa on läsnä. Salassapidettävien asioiden käsittely esimerkiksi toimielimen jäsenen kotoa käsin ei siten olisi mahdollista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta huolehtia siitä, että videoneuvotteluyhteyden käyttämiseksi tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Tarkemmin välineiden ja yhteyksien järjestämisestä määrättäisiin hallintosäännössä. Laissa ei edellytettäisi, että laitteet ovat kunnan hankkimia, jos ne muutoin ovat jo käytettävissä ja soveltuvat tähän tarkoitukseen.

Käytettävän teknisen yhteyden suojauksessa tulee huolehtia erityisesti salassapidettäviä asioita käsiteltäessä. Yhteyden tulee olla siten suojattu, etteivät ulkopuoliset voi seurata sen kautta kokousta tai siellä käsiteltäviä asioita. Asianmukaisen suojauksen määrittelyssä voidaan hyödyntää edellä mainittua JHS-suositusta.

Suljetuissa kokouksissa kunnan tulee huolehtia siitä, että läsnä olevista henkilöistä voidaan varmistua. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kunnan osoittamissa tiloissa oleva vahtimestari huolehtii, etteivät ulkopuoliset pääse seuraamaan kokousta. Jos vahtimestaria ei ole järjestettävissä esimerkiksi tilanteissa, joissa kyseiset tilat ovat muutoin suljettuna, läsnäolo-oikeutetuista voidaan varmistua esimerkiksi vaatimalla videoneuvotteluteitse kokoukseen osallistuvilta luottamushenkilöiltä vakuutus siitä, ettei tiloissa ole läsnä muita kuin kokouksessa läsnäoloon oikeutettuja henkilöitä.

57 §. Kokouksen julkisuus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka tarkoituksena on turvata julkisuusperiaatteen toteutuminen myös silloin, kun toimielimen julkiseen kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla.

Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan toimielimen julkista kokousta seuraavalla yleisöllä tulisi olla mahdollisuus seurata ko-

kousta myös siltä osin, kun siihen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että valtuuston kokousta seuraava yleisö näkisi etäosallistujat kokoustilassa olevalta kuvaruudulta.

Momentin toinen virke koskisi niitä tilanteita, joissa kunnassa sallittaisiin toimielimen jäsenen osallistuminen julkiseen kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla kunnan osoittamista tiloista. Kunta voisi määrätä hallintosäännössään, että se tarjoaa yleisölle vastaavan mahdollisuuden seurata toimielimen kokousta omalta paikkakunnaltaan. Käytännössä tämä voitaisiin järjestää esimerkiksi niin, että yleisöllä olisi pääsy niihin kunnan osoittamiin tiloihin, joista toimielimen jäsen osallistuu kokoukseen. Jos nämä tilat soveltuvat myös yleisölle, kunnan tulisi lähtökohtaisesti sallia kokouksen seuraaminen niistä käsin. Yleisön mahdollisuus seurata toimielimen julkisia kokouksia voitaisiin toteuttaa myös muutoin, esimerkiksi internetin avulla.

Jos toimielimen jäsenellä olisi erityisistä syistä annettu mahdollisuus osallistua toimielimen kokoukseen muista kuin kunnan osoittamista tiloista, esimerkiksi kotoaan, yleisöllä ei kuitenkaan olisi pääsyä kyseiseen tilaan. Nämä tilat voivat kuulua kotirauhan piiriin. Lisäksi se erityinen syy, johon toimielimen jäsenen osallistumisoikeus perustuu, ei välttämättä liity pitkiin kokousmatkoihin, vaan esimerkiksi johonkin hänen henkilöään koskevaan ominaisuuteen.

58 §. Päätösvaltaisuus. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin kokouksen päätösvaltaisuudesta niissä tilanteissa, joissa kokoukseen voisi osallistua myös videoneuvotteluyhteyden avulla.

Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan kokouksen päätösvaltaisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon läsnäolevina myös ne toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla.

Momentin toisen virkkeen mukaan kokouksen päätösvaltaisuus edellyttäisi, että kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri ovat henkilökohtaisesti läsnä kokouskutsussa ilmoitulla kokouspaikalla.

60 §. Vaali. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, joka koskisi vaalin

toimittamista suljetuin lipuin. Kuntalain mukaan suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin. Vaalin toteuttaminen perinteisillä paperilipuilla ei olisi mahdollista, jos kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla.

Ehdotetun momentin mukaan vaali voitaisiin toimittaa suljetuin lipuin toimielimen jäsenen osallistuessa kokoukseen videoneuvotteluteitse vain, jos vaalisalaisuus on turvattu. Vaalisalaisuuden turvaaminen edellyttäisi, että kaikki vaalissa annetut äänet ja äänen antaneet henkilöt voitaisiin luotettavasti erottaa toisistaan. Tämä edellyttäisi sähköistä äänestysjärjestelmää, jolla tulisi voida toteuttaa ainakin 1) toimielimen jäsenen luotettava tunnistaminen, 2) äänen toimittaminen laskentapaikkaan salatulla atk-yhteydellä sekä 3) äänen lasku anonyymisti.

Tällä hetkellä kunnissa ei ole vielä käytössä etä-äänestyksen mahdollistavia sähköisiä äänestysjärjestelmiä. Jos kokouksessa ehdotettaisiin vaalin toimittamista suljetuin lipuin ja toimielimen jäsen osallistuisi kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla, asia tulisi siirtää seuraavaan kokoukseen.

86 §. *Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymässä.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin viittaus 57 §:n 4 momenttiin. Ehdotetun uuden 57 §:n 4 momentin mukaan yleisöllä olisi oltava mahdollisuus seurata valtuuston julkista kokousta myös siltä osin, kuin kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Säännöksen perusteella kuntayhtymä voisi päättää, että yleisöllä olisi mahdollisuus seurata kuntayhtymävaltuuston tai yhtymäkokouksen kokousta, jos valtuutettu osallistuu kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla.

Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi 86 §:n 1 momenttia, jossa säädetään kuntalain muiden pykälien soveltamisesta kun-

tayhtymään. Näiltä osin voimassa olevat viittaukset kattavat jo ehdotetut säännökset eikä sääntelytarvetta siten ole. Kuntayhtymä voi siten hallintosäännössään määrätä mahdollisuudesta osallistua toimielinten kokouksiin videoneuvotteluyhteyden avulla.

1.2 Laki kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Kuntalain muuttamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2007 annetulla lailla (519/2007) lisättiin kuntalakiin kuntakonsernia ja kunnallista liikelaitosta koskevat säännökset. Kyseisessä laissa konsernivalvonnasta käytettyä ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi siten, että laissa käytetty sanamuoto konserntillsynen korjataan sanamuodoksi konsernens interna kontroll. Korjaus koskee lain voimaantulosäännöksen 2 momenttia. Vastaavasti edellä kuntalain muuttamista koskevassa lakiesityksessä ehdotetaan korjattavaksi kyseisellä lailla muutettujen kuntalain 25 a §:n 2 momentin, 73 §:n 1 momentin ja 87 d §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto niissä käytetyn konsernivalvonta-käsitteen osalta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Ennen kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lain voimaantulo olisi ajoitettu siten, että kokouksiin osallistuminen videoneuvotteluyhteyden avulla voitaisiin ottaa käyttöön seuraavan kunnallisvaalikauden alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun kuntalain (365/1995) 15 §, 25 a §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 50 §:n 1 momentti, 54 §:n 4 momentti, 73 §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 86 §:n 2 momentti ja 87 d §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 25 a §:n 2 momentti, 73 §:n 1 momentti ja 87 d §:n 1 momentti laissa 519/2007, sekä

lisätään 15 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 578/2006, uusi 3 momentti, lakiin uusi 56 a §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 622/1999, uusi 4 momentti, 58 §:ään uusi 3 momentti ja 60 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

15 §

Valtuuston työjärjestys

Valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle, valtuutetun aloitteen käsittelystä, valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä, 56 a §:ssä tarkoitettua kokouksiin osallistumisesta videoneuvotteluyhteyden avulla sekä kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti.

15 b §

Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Kunta voi päättää, että toimielinten kokouksiin osallistumiseen käytettävät 56 a §:ssä tarkoitettut videoneuvotteluyhteydet ovat myös valtuustoryhmien käytössä.

50 §

Hallintosääntö

Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) toimielinten kokoontumisesta;
- 2) varajäsenten kutumisesta;
- 3) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;
- 4) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
- 5) kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
- 6) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;
- 7) toimielinten kokoukseen osallistumisesta 56 a §:ssä tarkoitettuna videoneuvotteluyhteyden avulla sekä siitä, miten kunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;
- 8) esittelystä;
- 9) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä;
- 10) asiakirjojen allekirjoittamisesta;

11) asiakirjoista perittävistä lunastuksista sekä tiedon antamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyllä tavalla perittävistä maksuista ottaen huomioon, mitä mainitun lain 34 §:ssä säädetään;

12) tiedottamisesta;

13) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;

14) kunnan taloudenhoidosta; sekä

15) hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

54 §

Valtuuston kokoontuminen

Kokoukskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tietoa siten kuin 64 §:ssä säädetään. Kokoukskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos kunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.

56 a §

Kokoukseen osallistuminen videoneuvotteluyhteyden avulla

Kunta voi hallintosäännössään määrätä, että toimielimen jäsenet ja henkilöt, joilla on toimielimen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus, voivat osallistua kokoukseen käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa (*videoneuvotteluyhteydet*). Videoneuvotteluyhteys on toteutettava siten, että kokoukseen osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään.

Kokouksen puheenjohtajan on huolehdittava, että kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla osallistuva voi seurata kokousta sekä osallistua asioiden käsittelyyn koko kokouksen ajan. Puheenjohtajan on keskeytettävä kokous välittömästi, jos videoneuvotteluyhteys katkeaa.

Hallintosäännössä on määrättävä ne tilat, joista toimielinten kokouksiin voi osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla. Hallintosäännössä voidaan määrätä, että kokouksiin voi osallistua erityisistä syistä muuallakin

kuin kunnan osoittamissa tiloissa. Lain mukaan salassa pidettävien asioiden käsittelyyn voi kuitenkin osallistua vain kunnan osoittamissa tiloissa.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että videoneuvotteluyhteyteen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Kunnan tulee huolehtia suljetussa kokouksessa käytettävän videoneuvotteluyhteyden asianmukaisesta salauksesta sekä siitä, että kunnan osoittamissa tiloissa läsnäolevista voidaan varmistautua.

57 §

Kokouksen julkisuus

Yleisöllä on oltava kokouspaikalla mahdollisuus seurata toimielimen julkista kokousta myös siltä osin, kuin kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Jos toimielimen jäsen osallistuu julkiseen kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla kunnan osoittamissa tiloissa, kunta voi hallintosäännössä määrätä, että yleisöllä on myös vastaava mahdollisuus seurata kokousta.

58 §

Päätösvaltaisuus

Edellä 1 ja 2 momentin mukaan läsnäoleviksi katsotaan myös toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin on kuitenkin oltava läsnä kokouspaikalla.

60 §

Vaali

Vaali voidaan toimittaa suljetuin lipuin toimielimen jäsenen osallistuessa kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla vain, jos vaalisalaisuus on turvattu. Vaalisalaisuuden turvaamiseksi edellytetään, että:

1) toimielimen jäsen voidaan luotettavasti tunnistaa;

2) annettu ääni toimitetaan varsinaiselle kokouspaikalle salatulla sähköisellä yhteydellä; sekä

3) äänet lasketaan siten, ettei äänen antajaa ja äänen sisältöä voida keskenään yhdistää.

86 §

*Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen
kuntayhtymässä*

Yhtymäkokouksen julkisuudesta on voimassa, mitä valtuuston kokouksen julkisuu-

desta säädetään 57 §:n 1 ja 4 momentissa. Yhtymäkokousedustajan esteellisyydestä on voimassa, mitä valtuutetun esteellisyydestä säädetään 52 §:n 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kuntalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntalain muuttamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2007 annetun lain (519/2007)
voimaantulosäännöksen 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun kuntalain (365/1995) 15 §, 25 a §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 50 §:n 1 momentti, 54 §:n 4 momentti, 73 §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto, 86 §:n 2 momentti ja 87 d §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 25 a §:n 2 momentti, 73 §:n 1 momentti ja 87 d §:n 1 momentti laissa 519/2007, sekä

lisätään 15 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 578/2006, uusi 3 momentti, lakiin uusi 56 a §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 622/1999, uusi 4 momentti, 58 §:ään uusi 3 momentti ja 60 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Valtuuston työjärjestys

Valtuuston työjärjestys

Valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle, valtuutetun aloitteen käsittelystä ja valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä.

Valtuuston hyväksymässä työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä annetaan määräyksiä valtuuston toiminnasta, varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle, valtuutetun aloitteen käsittelystä, valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä, *56 a §:ssä tarkoitusta kokouksiin osallistumisesta videoneuvotteluyhteyden avulla sekä kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti.*

15 b §

15 b §

Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Kunta voi päättää, että toimielinten kokouksiin osallistumiseen käytettävät 56 a §:ssä tarkoitettut videoneuvotteluyhteydet ovat myös valtuustoryhmien käytössä.

50 §

Hallintosääntö

Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) toimielinten kokoontumisesta;
- 2) varajäsenten kutsumisesta;
- 3) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;
- 4) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
- 5) kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
- 6) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;

- 7) esittelystä;
- 8) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä;
- 9) asiakirjojen allekirjoittamisesta;
- 10) asiakirjoista perittävistä lunastuksista sekä tiedon antamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyllä tavalla perittävistä maksuista ottaen huomioon, mitä mainitun lain 34 §:ssä säädetään;
- 11) tiedottamisesta;
- 12) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;
- 13) kunnan taloudenhoidosta; sekä
- 14) hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

54 §

Valtuuston kokoontuminen

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto siten kuin 64 §:ssä säädetään.

50 §

Hallintosääntö

Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) toimielinten kokoontumisesta;
- 2) varajäsenten kutsumisesta;
- 3) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;
- 4) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
- 5) kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
- 6) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;

7) *toimielinten kokoukseen osallistumisesta 56 a §:ssä tarkoitetun videoneuvotteluyhteyden avulla sekä siitä, miten kunta huolehtii, että tähän tarvittavat teknisten välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;*

- 8) esittelystä;
- 9) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä;
- 10) asiakirjojen allekirjoittamisesta;
- 11) asiakirjoista perittävistä lunastuksista sekä tiedon antamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyllä tavalla perittävistä maksuista ottaen huomioon, mitä mainitun lain 34 §:ssä säädetään;
- 12) tiedottamisesta;
- 13) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;
- 14) kunnan taloudenhoidosta; sekä
- 15) hallinnon ja talouden tarkastuksesta.

54 §

Valtuuston kokoontuminen

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto siten kuin 64 §:ssä säädetään. *Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos kunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.*

56 a §

Kokoukseen osallistuminen videoneuvotteluyhteyden avulla

Kunta voi hallintosäännössään määrätä, että toimielimen jäsenet ja henkilöt, joilla on toimielimen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus, voivat osallistua kokoukseen käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa (videoneuvotteluyhteys). Videoneuvotteluyhteys on toteutettava siten, että kokoukseen osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään.

Kokouksen puheenjohtajan on huolehdittava, että kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla osallistuva voi seurata kokousta sekä osallistua asioiden käsittelyyn koko kokouksen ajan. Puheenjohtajan on keskeytettävä kokous välittömästi, jos videoneuvotteluyhteys katkeaa.

Hallintosäännössä on määrättävä ne tilat, joista toimielinten kokouksiin voi osallistua videoneuvotteluyhteyden avulla. Hallintosäännössä voidaan määrätä, että kokouksiin voi osallistua erityisistä syistä muuallakin kuin kunnan osoittamissa tiloissa. Lain mukaan salassa pidettävien asioiden käsittelyyn voi kuitenkin osallistua vain kunnan osoittamissa tiloissa.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että videoneuvotteluyhteyteen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Kunnan tulee huolehtia suljetussa kokouksessa käytettävän videoneuvotteluyhteyden asianmukaisesta salauksesta sekä siitä, että kunnan osoittamissa tiloissa läsnäolevista voidaan varmistautua.

57 §

Kokouksen julkisuus

57 §

Kokouksen julkisuus

Yleisöllä on oltava kokouspaikalla mahdollisuus seurata toimielimen julkista kokousta myös siltä osin, kuin kokoukseen osallistutaan videoneuvotteluyhteyden avulla. Jos toimielimen jäsen osallistuu julkiseen kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla kunnan osoittamissa tiloissa, kunta voi hallinto-

säännössä määrätä, että yleisöllä on myös vastaava mahdollisuus seurata kokousta.

58 §

Päätösvaltaisuus

58 §

Päätösvaltaisuus

Edellä 1 ja 2 momentin mukaan läsnäoleviksi katsotaan myös toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin on kuitenkin oltava läsnä kokouspaikalla.

60 §

Vaali

60 §

Vaali

Vaali voidaan toimittaa suljetuin lipuin toimielimen jäsenen osallistuessa kokoukseen videoneuvotteluyhteyden avulla vain, jos vaalisalaisuus on turvattu. Vaalisalaisuuden turvaamiseksi edellytetään, että:

1) toimielimen jäsen voidaan luotettavasti tunnistaa;

2) annettu ääni toimitetaan varsinaiselle kokouspaikalle salatulla sähköisellä yhteydellä; sekä

3) äännet lasketaan siten, ettei äänen antaja ja äänen sisältöä voida keskenään yhdistää.

86 §

Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymässä

Yhtymäkokouksen julkisuudesta on voimassa, mitä valtuuston kokouksen julkisuudesta säädetään 57 §:n 1 momentissa. Yhtymäkokousedustajan esteellisyydestä on voimassa, mitä valtuutetun esteellisyydestä säädetään 52 §:n 1 momentissa.

86 §

Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymässä

Yhtymäkokouksen julkisuudesta on voimassa, mitä valtuuston kokouksen julkisuudesta säädetään 57 §:n 1 ja 4 momentissa. Yhtymäkokousedustajan esteellisyydestä on voimassa, mitä valtuutetun esteellisyydestä säädetään 52 §:n 1 momentissa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*
